

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2014-05-16

REMISSYTTRANDE

N2014/734/E

Till
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Energimyndighetens uppdragsredovisning "Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2015"

Svebio har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade rapport och vill framföra följande:

Svebio verkar för att öka produktionen av biokraft i den svenska elförsörjningen och ser elcertifikatsystemet som det bästa medlet för detta. Svebio verkar också för att det svenska energisystemet ska bli 100 procent förnybart.

Svebios synpunkter i sammanfattning

Det är rätt att öka kvoterna i elcertifikatsystemet så att Sverige uppfyller åtagandena i avtalet med Norge.

Skälet till att kvoterna måste öka är att den kvotpliktiga elanvändningen inte utvecklats så som tidigare prognostiserats. Vi ifrågasätter om den nya prognosen för elanvändning fram till 2035 är trovärdig. En ytterligare justering av kvoterna kommer troligen att krävas inom ett par år.

Kombinationen med bibehållen ny produktionsvolym från elcertifikatsystemet, sjunkande elefterfrågan och bibehållen eller effekthöjd kärnkraft leder till en växande överkapacitet i elförsörjningen som ger stora överskott och pressade marknadspriser. För producenterna av förnybar el som är beroende både av intäkt från elcertifikaten och av intäkt från försäljning till marknadspris innebär det kraftigt sjunkande lönsamhet. Producenter som fasas ut ur elcertifikatsystemet kan komma att slås ut.

För att rätta till obalanserna på elmarknaden bör 3 – 4 kärnkraftsreaktorer avvecklas fram till 2020.

De svenska och norska regeringarna måste mycket snart klargöra vilka ambitioner man har när det gäller utbyggnaden av förnybar elproduktion efter 2020. Investeringarna i förnybar elproduktion måste fortsätta på en hög nivå även efter 2020.

Svebio stödjer förslagen om att öka informationen och transparensen inom systemet, men vi ser gärna en månatlig rapportering av den kvotpliktiga elanvändningen och därmed efterfrågan på certifikat.

Utvecklingen på elmarknaden oroande

Den svenska elmarknaden präglas av tilltagande obalans. Genom energiuppgörelsen 2009 bestämdes att elcertifikatsystemet skulle byggas till 25 TWh ny förnybar elproduktion fram till 2020. Genom samarbetet med Norge ökas den gemensamma produktionen av ny förnybar el med totalt nära 37 TWh.

Samtidigt har alla planer på att avveckla kärnkraft genom politiska initiativ avbrutits. Investeringar i effekthöjning i reaktorerna har fortsatt. Samtidigt som eltillförseln på detta sätt stimuleras genom politiska beslut har elanvändningen minskat. Från ett maximum på strax över 150 TWh 2001 ligger den svenska elanvändningen idag kring eller strax under 140 TWh. Jämfört med de antaganden som gjordes när systemet infördes ligger elanvändningen mer än 20 TWh lägre. Denna utveckling bekräftas i Energimyndighetens rapport genom att man nu räknat ner prognosen för elanvändningen. Den lägre elanvändningen är också huvudskälet till att kvoterna måste höjas för att ge den önskade och med Norge överenskomna volymen.

Överskottssituationen har lett till kraftigt sjunkande marknadspriser på el de senaste åren, och till ett betydande exportöverskott. De låga elpriserna uppskattas av konsumenterna, både bland hushållen och i industrin, men de har samtidigt en rad negativa effekter:

- . De ger felaktiga signaler till marknaden på kort sikt. På längre sikt måste elpriset motsvara den långsiktiga marginalkostnaden för ny elproduktion. Om priset ligger långt under detta pris kommer många felaktiga investeringar att genomföras, t ex i eluppvärmning, som lönar sig vid lågt elpris, men som på längre sikt ger högre kostnader.
- . Energieffektivisering av elanvändningen kommer att motverkas.
- . Värmepumpar gynnas kortsiktigt på bekostnad av andra uppvärmningsformer, t ex fjärrvärme och bibränslebaserad uppvärmning. Det leder till sämre systemlösningar för uppvärmningen och mindre underlag för kraftvärmeproduktion.
- . Många av producenterna av el kommer att få ekonomiska problem då de inte får ersättning för sina kostnader på grund av de låga marknadspriserna. Särskilt stora kan problemen bli för företag som tidigt kom in i elcertifikatsystemet och som nu fasas ut. Det är viktigt att notera att denna obalans på marknaden uppstått främst genom politiska åtgärder, inte genom en naturlig utveckling på marknaden.

Tre eller fyra reaktorer bör avvecklas före 2020

Det bästa sättet att återställa en rimlig balans på elmarknaden är att avveckla ett antal kärnkraftsreaktorer. Reactorerna har uppnått hög ålder och kommer så småningom att avvecklas. Det är naturligt att denna avveckling sker under ordnade former och under en längre period. För att få en ordnad omställning bör avvecklingen inledas under de närmaste åren. Det genomsnittliga överskottet under de närmaste åren ligger kring 20 TWh per år. Det motsvarar en tredjedel av kärnkraftens normalproduktion. För att skapa balans på marknaden bör en tredjedel av kärnkraften avvecklas, tre till fyra reaktorer. E.on har redan inlett en juridisk process för att avveckla Oskarshamn 1. Staten bör genom sitt företag Vattenfall också ta sitt ansvar för att skapa balans på elmarknaden .

Klarhet behövs om inriktningen efter 2020

Slutdatum för det beslutade elcertifikatsystemet ligger 2035. Men redan 2020 upphör tilldelningen av certifikat för nya anläggningar. Det innebär att vi under åren 2014 – 2020 kommer att ha en mycket snabb utbyggnad av ny förnybar elproduktion. Men därefter upphör stödet, och kanske också investeringarna, abrupt. Samtidigt vet vi att utbyggnad av ny kärnkraft är omöjlig av ekonomiska skäl och utbyggnad av fossil elproduktion är omöjlig av klimatskäl.

Att utbyggnad av ny kärnkraft är omöjlig ur ekonomisk synvinkel bekräftas dels av utvecklingen vid byggandet av den nya finska reaktorn vid Olkiluoto, där man har en försening med nio år, med driftstart tidigast 2018 jämför med ursprungligen planerat 2009, och en tredubbling av kostnaden från 3,2 till minst 8,5 miljarder euro. Dels av den uppgörelse som gjorts mellan brittiska staten och investerare för bygget av ett nytt kärnkraftsverk vid Hinkley Point. Den brittiska staten ger ett garanterat pris på cirka 95 öre/kWh under 35 år, med indexuppräknung.

En fortsatt utbyggnad av förnybar elproduktion efter 2020 är därför både nödvändig och önskvärd. Kostnaden för förnybar elproduktion sjunker genom teknikutveckling och lärande. Det ideala styrmedlet är att belasta fossil elproduktion med en relativt hög kostnad för utsläppen av koldioxid. Det kan ske genom en förstärkning av ETS, det europeiska utsläppshandelssystemet, som ger ett tillräckligt högt pris på utsläppsrätterna i elproduktionen.

Om den förstärkningen av ETS inte är möjlig krävs istället en förlängning av elcertifikatsystemet efter 2020. I bägge fall behövs en fortsatt kontrollerad avveckling av befintlig kärnkraft. Den här frågan bör utredas snarast. Det är angeläget att investeringarna i förnybar elproduktion kan fortsätta i hög takt även efter 2020, inte minst för att motsvara de långsiktiga behoven av förnybar och klimatriktig el. Ett abrupt slut på investeringarna 2020 riskerar att slå många företag i branschen.

Bedömningen av möjligheterna att bygga ut biokraftproduktionen

I rapporten anges att det finns en potential att bygga ut biokraftproduktionen med 3,5 TWh fram till 2020. Uppgiften stämmer med resultatet av den enkätundersökning som genomfördes av Svebio tillsammans med Skogsindustrierna, Svensk Energi och Svensk Fjärrvärme 2011. Enkäten avsåg de planer fjärrvärme- och skogsföretagen hade vid denna tid och visade på stora planerade investeringar under perioden 2013 – 2016, men få investeringar därefter. Det är osäkert om enkäten ger en riktig bild av potentialen för utbyggnad 2016 – 2020. Enligt Svebios uppfattning är det möjligt att genomföra ytterligare biokraftinvesteringar före 2020, givet att marknadspriset på el och priset på elcertifikaten blir högre än idag. En möjlig takt för utbyggnaden av biokraft ligger på cirka 1 TWh per år under de närmaste åren, givet gynnsamma priser och styrmedel.

Prognosen för kvotpliktig elanvändning

Energimyndigheten har kraftigt justerat ner prognosen för kvotpliktig elanvändning för åren 2013 – 2035. Man kan i ett längre perspektiv konstatera att den kvotpliktiga elanvändningen ligger omkring 20 TWh under den nivå som förutsattes i beslut kring elcertifikatsystemet för tio år sedan (se t ex DS 2005:29). Av diagrammet på sid 47 i rapporten framgår också att den nu presenterade prognosen ligger högre än det verkliga utfallet 2011 och 2012. Även den kvotpliktiga elanvändningen 2013 låg ett par

TWh under prognoskurvan. Om den trenden står sig måste man räkna med en ny justering av kvoterna vid nästa kontrollstation.

Vi delar Energimyndighetens uppfattning av den totala elanvändningen kommer att minska under perioden. Vi instämmer i bedömningen att transportsektorn elanvändning blir begränsad fram till 2030, men vi tror att prognosen ändå är alltför försiktig på denna punkt. Att anta att endast 0,2 TWh el kommer att användas 2030 ger inget trovärdigt intryck med tanke på de prognoser och utredningar som gjorts på senare tid, inte minst FFF-utredningen.

Elkundernas kostnader

Energimyndigheten skriver att elkunderna får en ökad kostnad på 1,8 – 3,5 öre/KWh som en följd av kvotjusteringen, vilket skulle motsvara 360 – 700 kr per år för en eluppvärmd villa. Man bör komplettera denna uppgift med att alla elkunder sannolikt får ännu större *sänkta* kostnader genom det elöverskott som skapas och som pressar ner priserna på el. Sannolikt är denna priseffekt mycket större än 1,8 – 3,5 öre/kWh. Man kan i sammanhanget också konstatera att också kunder som ligger utanför kvoten, dvs elintensiv industri, har betydande fördel av att elcertifikatsystemet pressar ner marknadspriset på el.

Konkreta synpunkter på Energimyndighetens förslag

. Vi instämmer i Energimyndighetens förslag att kvoterna måste höjas för att klara det mål för ny förnybar elproduktion som Sverige ska finansiera via elcertifikatsystemet enligt det rättsligt bindande avtalet med Norge.

. Med tanke på att elprognosen kan komma att justeras ner ytterligare om ett par år kan det bli nödvändigt att ännu en gång justera upp kvoten före 2020.

. Vi instämmer i Energimyndighetens förslag att nästa kontrollstation tidigareläggs. Förslagsvis bör en ny kontrollstation genomföras redan om ett par år, när vi fått en bättre bild av utvecklingen i Norge och med tanke på att justeringar måste hinna få verkan före 2020.

. Vi stödjer Energimyndighetens förslag om att förbättra informationen om planerade och beslutade investeringar och att förbättra informationen om efterfrågan på certifikat genom att inte bara redovisa den samlade kvotpliktiga eldistributionen en gång per år. Enligt Svebios mening vore det önskvärt att ta fram den kvotpliktiga elförbrukningen månadsvis i samband med preliminär elstatistik.

. Vi instämmer i Energimyndighetens analys av torvens roll i elcertifikatsystemet och i slutsatsen att elproduktion baserad på torv även fortsättningsvis bör kvalificera för elcertifikat.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin

Kjell Andersson

VD

Näringspolitisk chef